

Spreekpunten mw Bijleveld

Nationale herdenking Slavernijverleden

1 juli 2009-06

Slavernij, dames en heren.

Eén van de ergste dingen die mensen elkaar kunnen aandoen is proberen een ander te ontmenselijken.

Dat is slavernij.

Om als een ding behandeld te worden; om geen elementaire keuzes te kunnen maken in het leven; om eigendom te zijn, onderworpen aan de willekeur van een ander. Dat is slavernij.

Maar ondanks dat, is het zelfs de gruwelijkste slavendrijver en de meest harteloze plantage-eigenaar nooit gelukt om - met de ijzers waarmee zij hun eigendom merkten – het mens-zijn weg te branden.

Altijd leefde het verlangen naar vrijheid, altijd werden de verhalen doorverteld, altijd bleven de moeders de sterke vrouwen, altijd bleef de geest een eigen domein.

Tula, de aanvoerder van de slavenopstand in Curaçao in 1795, zei: “Zij hebben ons slecht behandeld. Wij willen niemand kwaad doen maar wij willen vrijheid.”

Mensen werden gebrandmerkt en geknecht maar hielden hun ziel.

Zij werden als mens niet gedefinieerd door hun onderdrukking, maar door hun veerkracht en trots, ondanks alles.

De voorouders, die in de generaties van nu voortleven, waren niet vooral slachtoffer, niet vooral beklagenswaardig, maar vooral sterke overlevers.

Het herdenken van het slavernijverleden op de dag dat de slavernij werd afgeschaft is daarom in de eerste plaats een viering van hun overwinning.

Maar er zijn meer aspecten aan het herdenken van het slavernijverleden.

Het past mij te herhalen wat namens de Nederlandse regering al een aantal malen is gezegd, onder andere bij de onthulling van dit monument.

Dat de Nederlandse regering diepe spijt betuigt voor wat in het verleden is gebeurd met betrekking tot de slavernij en de slavenhandel.

Als je de verhalen hoort; als je de resten van de plantages bezoekt; als je de plekken ziet die een rol speelden in de slavenhandel, dan kun je je bijna fysiek de ellende voorstellen.

En toch was het waarschijnlijk nog veel erger dan je denkt.

En je voelt dan de schaamte voor wat in de naam van de vrije handel en zelfs in de naam van het vaderland aan mensen is aangedaan.

Dat mogen we nooit vergeten.

En we mogen nooit vergeten dat mensen nog steeds in staat zijn om elkaar dit soort dingen aan te doen
Daarom mogen we nooit vergeten dat we een dure plicht hebben om slavernij, mensenhandel en onvrijheid te bestrijden. Altijd en overal.

Hoe meer we het slavernijverleden zullen herdenken hoe meer we ook terugkijken naar de momenten waarop we vooruit keken;
naar de momenten waarop we de rekening opmaakten over wat er nog schort aan de gelijkheid en vrijheid van iedereen, ongeacht etnische, sociale en economische achtergronden.

We kijken dan terug naar de stappen die we hebben gezet. En er is veel bereikt in de loop der jaren.

In de moderne verhoudingen binnen het Koninkrijk kunnen – en zullen - schuldgevoelens of de verwachting van een speciale behandeling vanwege het verleden, geen rol meer spelen.

Maar toch zien we dat we moeten blijven vechten om de gelijkheid van mensen – van iedereen - als vanzelfsprekend erkend te krijgen.

Er zijn nog steeds - en weer - groepen mensen die 'de anderen' de schuld geven van hun eigen falen en van hun eigen angst voor de veranderende maatschappij.

Er zijn ook nog steeds allerlei krachten werkzaam die principiële gelijkheid bij opleiding, werk en sociale contacten hinderen.

Zolang dit nog speelt is de discriminatie niet voorbij, is emancipatie geboden.

En emancipatie is niet: het terugtrekken op eigen stellingen tegen anderen. Het is ook niet: nieuwe regels maken. Maar het is het versterken van mensen in hun strijd om het bestaan.

Op 1 juli 1863 werd in Suriname en op de Antillen de slavernij afgeschaft.

Eindelijk; en zelfs toen moesten de slaven nog tien jaar op de plantages blijven werken.

En niet de voormalige slaven maar de voormalige slavenhouders kregen een vergoeding van 300 Hollandse Guldens voor iedere vrijgemaakte slaaf. Dat is nog maar 146 jaar geleden.

Dames en heren,

We herdenken het slavernijverleden.

We staan stil bij het onrecht dat onze overgrootouders en betovergrootouders in het Koninkrijk en Suriname is aangedaan

We staan stil bij het onrecht dat onze overgrootouders en betovergrootouders anderen hebben aangedaan. En daaruit leren we dat we nooit verschillen tussen groepen mensen mogen accepteren.

Een samenleving wordt bepaald door het respect voor de lessen uit het verleden.

Daarom zijn wij hier vandaag.